

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo||nis Episcopi Hal-||berstatten[sis] Homiliarum,
nunc sexto || maiori [pro] ante hac unquam dili||gentia
excusarum, || Pars ...**

praeter omnes omnium appendices, accesserunt iam recens homiliae
aliquot piaë, ante hoc tempus excusæ nusquam

Pars Aestivalis

Haimo <Altissiodorensis>

Haimo <Halberstadensis>

Coloniae, 1551

VD16 H 222

Fidutiam talem habemus per Christum ad 2. Co. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39335

hic humiliantur, sed in futuro exaltantur, sicut sunt pauperes, & illi scilicet, qui propter deum omnia sua relinquentes, semetipsos spontanea uoluntate humiliant, ut in futuro a domino exaltari mereantur. Ad quorum nos consortium perducere dignetur ille, qui uiuit & regnat in secula seculorum, Amen.

DOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN, II. ad Corinth. ij.

Fratres Fidutiam talē habemus per Christum ad deum &c.

IN hac lectione uult Apostolus differentiā & distātiā facere, inter Moysen legislatorem & Christum datorem euangelij, inter legē & euangelium, inter doctores legis & doctores euangelij. & ostendit, quia quanta distantia est inter Moysen & Christum, tanta distantia est inter legem & euangelium, inter doctores legis & euangelij. Demonstrat quoque quia nihil sumus, nisi domini misericordia & gratia regamur. Fidutiam, inquit, id est, audaciam & fidem, talem habemus per Christum dominum nostrum, cuius passione redempti & reconciliati sumus. [ad deum.] id est, apud deum patrem, qualem ego dicturus & scripturus sum in sequentibus.

Nō quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, nisi ex nobis, sed sufficientia nostra ex deo est. Hic destruit omnē confidentiā liberi arbitrij, per quod multi putant se posse bonum aliquid agere sine dei gratia. Et idcirco ista omnia ait, ut ostendat nihil boni sua uirtute & prudentia posse cogitare aut facere. Dicit ergo: Nō habemus talē fidutiā uel audaciā quod simus sufficientes, id est, quod possimus cogitare a no-

his aliquid boni nobis pfuturum sine gratia dei sed sufficientia nostra & abundātia nostra ex deo est, qui dat uelle & posse, id est, non solum nō ualemus bonum aliquid perficere sine dei misericordia & gratia præcedente & subsequente, sed nec cogitare. Dei enim gratia nos præuenit ut uelimus, & ipsa nos subiequitur ut possimus. Vñ ex orabat Psalmista, dicens: Misericordia eius præueniet me. Et misericordia eius subsequetur me. Si enim nōn ualemus cogitare, quomodo poterimus perficere?

Pfal. 50.
Pfal. 22.

Qui fecit nos idoneos, id est, aptos & congruos, ministros noui testamenti, non litera, sed spiritu, id est, non fecit nos ministros in litera legis, ut predicaremus circumcisionem carnaliter obseruādā, aut sabbati octiūm, aut neomeniarum uel sacrificiorum ritum celebrandū, sed spiritali intelligentia euangelij, qđ spiritaliter intelligendum est, & cuius obseruatio spiritum sanctum tribuit tempore baprismatris. Quod autem dicit, idoneos ministros, se aliosq; apostolos idoneos esse ostendit. Idoneus minister est proprie congruus & utilis, atq; illi rei aptus, de qua sermo agitur.

Litera em̄ occidit, spiritus aut̄ uiuificat.

Duobus modis intelligendū est. Litera legis Moisaica occidit hominem corporaliter, iubendo & Exo. 20. non iuuando. Dum em̄ dicit, Non occides, nō aduiterium facies: qui occiderit, uel qui aduiterium aut tale aliquid perpetrauerit, reus erit iudicio: id est, occidetur, igni cremabitur, lapidibus obruetur, in patibulo suspendetur: & non iuuat quomo

do impleatur, proculdubio ipsa occidit hominem, quæ iudicium dat ut occidatur, licet ipsa nō sit causa mortis eius Spiritus autem uiuificat, id est, euangelium quod spiritualiter intelligitur, & quod spiritum sanctum præstat, non solum non occidit hominem in præsentem, sed insuper uiuificat, id est, uitam æternam præstat. Nusquam enim euangelium iubet hominem occidi, sed prouocat post culpam ad penitentiam, promittens uitam æternam. Penitentiam, inquit, agite: appropinquabit enim regnum cælorum. Aliter ante aduentum domini erant quædam opera legis, quæ a leuioribus peccatis mū dabant suos obseruatores. Verbi gratia, sicut circumcisio quæ originale peccatum tollebat quantum aditum patriæ cælestis non refereret. Et sicut erant multa, pro quibus offerebantur holocausta, & de quibus dicebatur *S. quis hoc uel illud fecerit, offerat arietem aut aliquid tale, & erundabitur.* Post domini autem aduentum, in quo completa sunt in ueritate omnia illa figuratiua & umbratica, quicumque uoluerit eandem legem carnaliter obseruare, morietur. Anima enim quæ peccauerit, morietur. Vnde & idem Apostolus in epistola ad Galatas ait: Vere dico uobis, quia sic circumcisa mini carnaliter, Christus uobis nihil proderit. Et scimus quia quibus Christus non prodest, mortui sunt in anima. Qui uero spiritualiter uoluerit eandem legem implere circumcidendo se spiritualiter in baptismo, ubi est uera expoliatio uitiorum, obseruando sabbatum. i. cessando a prauo opere, & omnipotenti deo spirituales hostias offerendo, seipsum quæ mortificando cum uitijs & concupiscentijs: ille uiuit & uiuet in æterna uita. Inde dicit Apostolus: *Li*

Matt. 5.
& 4.

Gal. 5.

tera occidit in anima hoc modo, id est, literalis intelligentia legis: spiritus autem uiuificat, id est, spiritalis intelligentia uitam æternam præstat.

Quod si ministratio mortis.

id est, lex quæ ministra erat mortis, sicut modi diximus. [deformata] uel descripta [litteris in lapidibus, fuit] subauditur Moyse [in gloria] & claritate uultus, [ita ut nō possent intēdere filij Israel in faciem eius, propter gloriam uultus eius, quæ] gloria uel claritas [euacuatur, quomodo non magis ministratio spiritus, id est, doctrina & prædicatio spiritalis euangelij. [erit in gloria] suis ministratoribus & obseruatoribus? Isto in loco uult ostendere, quæ distantia sit inter legem & euangelium, inter Moysen & doctores euāgelij, sicut iam

EXO. 34

supra diximus. Legimus in Exodo, quod Moyses descēdente de monte, facies eius erat cornuta ex consortio sermonis dei, id est, radios quosdā emittebat splendoris sicut sol, intantum, ut non possent intēdere filij Israel in faciem eius. Sed quando egrediebatur ad populum, ponebat uelamen super faciē suam. ¶ Sed fortasse quærit aliquis, quare illi gloriam & claritatem mortalis hominis nō poterant intēdere. Cui respondendum est, quia Moyses sanctus & iustus erat, ideoq; coruscabat, suumq; splendorem ipse poterat ferre: illi autem quæ peccatores & increduli erant, non fuerunt digni contemplari splendorem illius. Sensus igitur iste est: Si Moyses tantam claritatem habuit in uultu, quando legem dedit in populo, quæ ministra erat mortis, quia mortem minabatur, quanto maiorem gloriam habebunt ministri euangelij, qui ui

tam æternam & iusticiã ministrant, quæ uitã æter-
 nam præstat: multo maiorem gloriam & clarita-
 tem habebunt, quia eandem claritatem habebunt,
 quam ostendit dominus in monte tribus discipu- **Mat. 17.**
 lis, quando uisi sunt cum eo Moyses & Helias in
 maiestate & claritate. Videbunt enim oculis cor-
 poris, gloriam claritatemq; clarificatæ humanita-
 tis filij dei. ipsiq; eandem gloriã habebunt, ut bea-
 tus Leo dicit, gloriam diuinitatis & totius trinita-
 tis mente contemplantur solummodo, quia de-
 us spiritus est, spiritu idem debet uideri. Dicit em̃
 beatus Leo in expositione illius euangelij, illam
 claritatem & gloriam non fuisse diuinitatis filij
 dei, sed gloriã humanitatis, alioqui quomodo est **Exo. 33.**
 uerum, quod dixit ad Moysen. Nõ me uidebit ho- **Ibidem**
 mo & uiuet, quando illi dixit, Ostende mihi te-
 ipsum, id est, inuisibilitatem tuam? Altiori igitur
 intellectu, Moyses qui ponebat uelamen super fa-
 ciem suam, ne intenderent in eum filij Israel, signi-
 ficat ipsam legem, sicut in euangelio dominus te-
 statur dixisse Abraam ad diuitem: Habent Moy-
 sen, id est, legem. Velamen illud, significat intelli- **Luc. 16.**
 gentiam literalem & historicum sensum, quo um-
 brabatur ipsa lex, infidelitas quoq; & ignorantia
 cordis Iudæorum. Velamen ergo quod ponebat
 super faciem suam Moyses, non sinebat illos cer-
 nere gloriam uultus eius: quia infidelitas & igno-
 rantia & peccatũ eorũ, literalis quoq; intelligen-
 tia & historicus sensus, non permittebant illos pe-
 netrare & intelligere gloriã spiritualis intelligẽtiæ q̃
 latebat in lege. Quod uero dicit, in gloria & clari-
 tate Moysi quæ euacuatur: ideo dicit, quantũ ad li-
 terã pertinet, q̃a Moysen mortuo, facies eius quæ an-

rea splendoris radios emittebat, in pallorem uersa est. ¶ Altiori autē sensu & sublimiori, secundum Augustinum, gloria legis quæ uidebatur esse in festiuitatibus & operibus, euacuata est adueniente Christo, quem illa significabant. Vel etiam pars spiritalis intelligentiæ, quæ a quibusdam intelligebatur, sicut a Moysē, Iosue, Samuel, Dauid, cæterisque talibus, adueniente Christo, in quo completa est, & a quo manifestata est apostolis ex toto, statim ut uenit plenitudo, euacuatum est illud quod ex parte erat, nõ ut cessaret penitus & periret ipsa intelligentia spiritalis, sed ut in melius proficeret, atque augmentum caperet. Verbi gratia: Sicut euacuatur infantia & pueritia adueniente adolescentia, & adueniente iuuentute euacuatur adulescentia, dum in melius proficit. In euangelio fit ita: quia euangelium spiritaliter intelligitur ex toto, nec euacuatur, quia æternum est. Si ergo illi qui legem operibus impleuerunt, & ex parte spiritaliter intellexerunt, quæ euacuata est, tantam gloriam habuerunt in presenti seculo, ut terram repromissionis acciperent, uictoresque postmodum suorum hostium existerent: quanto ampliora obtinebunt iusti, qui spiritaliter legem & euangelium intelligunt, obseruant, prædicant & docent, quod nunquam euacuatur.

Nam si ministratio damnationis gloria est, multo magis abundat ministerium iustitiæ in gloria. ¶ Repetitio est, superiori mutato sermone. ¶ Nam si ministratio damnationis gloria est, id est, si lex quæ ministra erat damnationis & mortis, tantam gloriam præstitit Moysi suo ministratori, & cæteris suis obseruatoribus: multo magis abundat ministerium iustitiæ, id est, euangelium quod iusti-

ficat homines, abundat in gloria æterna. Euange-
 lium ergo ministerium iustitiæ est, quia per illud
 ministratur nobis iustitia, salus & uita æterna tem-
 pore baptismatis, sicut dominus dicit apostolis:
 Ite, docete omnes gentes, id est, ministrare illis euan-
 gelium. Qui crediderit & baptizatus fuerit, salu-
 erit salute æterna, quia mundabitur ab omnibus
 peccatis, & efficietur iustus. Gloria deniq; euan-
 gelij, quæ datur ministratoribus suis & obseruato-
 ribus, maior est gloria legis quæ splenduit in facie
 Moyfi: quia illa fuit tēporalis, & ut cunq; ferri po-
 tuit & uideri ab alijs. Ista autē æterna erit, nec po-
 tuit ferri ab apostolis, quando a dño ostensa est in
 monte, quia statim lapsi sunt in terrā uelut mor-
 tui. Quapropter laborandū est nobis omnibus,
 ut obseruatores simus euangelij, quatenus ad illā
 gloriam digni simus pertingere quam promittit.

Mat. 28.

Mar. 18.

**DOMINICA XIII. POST PEN-
 tecosten. Marci. VII.**

In illo tēpore Exiēs
 Iesus de finibus Tyri,
 uenit per Sidonem ad
 mare Galilææ. Et rel.

Supra retulit euange-
 lica lectio, q̄liter do-
 minus fines Tyri & Si-
 donis appropinquās, fi-
 liam mulieris Cananiti-
 dis a dæmōnio liberauit.
 Nunc autem & aliud mi-
 raculū descripturus, non

frustra ipsa loca, per quæ ambulauit, commemo-

FF iij